Raginėnai hill-fort and the settlement are dated to early 1st millennium B.C.–early 2nd millennium.

Jonas Genys

1996 metų žvalgomieji tyrinėjimai Žardės gyvenvietėje

1996 m. archeologinių tyrinėjimų programą lėmė MLIM saugomų XX a. pirmosios pusės planų studijos. Planai parodė, kad tuometinė Smiltelės upė buvo vingiuotesnė nei ta, kuri yra dabar. Dėmesį patraukė ir didžiulė upelio kilpa, buvusi P gyvenvietės gale, kur teoriškai galėjo taip pat būti gyvenvietės tęsinys. Tyrinėjimų tikslas buvo žvalgyti artimiausią teritoriją į P ir V nuo dabar lokalizuotos Žardės 1-osios gyvenvietės.

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu ištirti 5 šurfai ir 3 perkasos, kurių bendras plotas 27 m^2. Tyrinėjimų metu kultūrinis sluoksnis užfiksuotas tik perkasose Nr. 11, 13 ir šurfe Nr. 18 (tęsiama 1991, 1993–1995 m. kasinėjimų numeracija – žr. *ATL 1990 ir 1991 metais,* V., 1992, t. 1. p. 44–47; *ATL 1992 ir 1993 metais,* V., 1994, p. 43–45; *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 39–41). Perkasos Nr. 13 ir 19 ir šurfas Nr. 18 yra į P, o perkasa Nr. 11 – į V nuo Žardės 1-osios gyvenvietės.

P e r k a s a Nr. 11. Konkreti vieta buvo parinkta atsižvelgiant į dabartinę toponuotrauką. Joje matoma pailga kalvelė, kuri tęsiasi nuo gyvenvietės upelio kryptimi. Į P ir Š puses nuo jos driekiasi žema, pelkėta vieta.

Perkasoje aptiktas plonas, vidutiniškai tik 10 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame išryškėjo apvali 80 cm skersmens degėsių su perdegusio molio trupiniais dėmė. Ji primena židinį ir yra 12 cm gylio. Duobės dugne, centrinėje jos dalyje, degėsių koncentracija buvo dar didesnė. Pjūvis leidžia manyti, kad centre yra stovėjęs 23 cm skersmens stulpas, kuris, matuojant nuo degėsių dėmės paviršiaus, buvo įgilintas iki 22 cm. Kitokių radinių, be perdegusio molio trupinių, perkasoje nerasta.

P e r k a s a Nr. 13. Ji yra senosios Smiltelės kilpos dešiniojoje pakrantėje. Kultūrinis sluoksnis prasidėjo 50–55 cm gylyje. Tai buvo suplautas smėlis su organikos linzėmis. Po juo aptiktas neaiškios paskirties kieto

molio sluoksnis. Jo storis apie 50 cm. Sluoksnyje buvo juodos žemės intarpų, stambių gyvulių kaulų, vytelių, lentgalių, 8x10 cm dydžio akmenų. Po šiuo sluoksniu pasirodė vandeningas stambaus smėlio sluoksnis. Jame buvo organikos priemaišų. Tai upės dugnas. Be minėtų kaulų ir medienos, molio sluoksnyje rasta žiestojo puodo šukė, trapecijos formos galąstuvo fragmentas, perdegusio molio gabalėlių. Iš puodo šukės šį sluoksnį galima datuoti II tūkstantmečio pradžia.

Šurfas Nr. 18. Kultūrinio sluoksnio storis jame siekė daugiau kaip 1,3 m (prasidėjo 70 cm gylyje ir tęsėsi iki 2 m gylio). Kultūrinis sluoksnis – juoda žemė su gausybe smulkių lentgalių, vytelių, medžio šaknų, gyvulių kaulų, perdegusio molio trupinių.

1996 m. žvalgomieji tyrinėjimai parodė, kad dabartinės Žardės 1-osios gyvenvietės ribos yra koreguotinos ir tam būtina tęsti tyrinėjimus.

Jonas Genys

Excavation of Žardė settlement, 1996

In 1996 LMMH continued the archeological excavation of Žardė settlement. An area of 27 m² was surveyed, where an up to 13 m thick habitation zone was observed. According to the scanty findings, the habitation zone is ascribed to early 2nd millennium. The examination showed that Žardė settlement No 1 used to cover a far greater area than it was believed hitherto.

Algirdas Girininkas

Reškutėnų piliakalnio tyrinėjimai

Reškutėnų piliakalnis (Švenčionių raj., Švenčionėlių s-ja) yra Reškutėnų kaimo V pakraštyje, 260 m nuo Kretuono ežero R pakrantės. 1996 m. buvo tęsiami piliakalnio archeologiniai tyrinėjimai (*ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 41–43). Ištirtas 40 m² plotas (Nr. 2) į P nuo ploto Nr. 1.